

Sammanfattning

I Monitormätningarna beräknas den totala alkoholkonsumtionen i Sverige genom att sammanställa den registrerade och den oregistrerade konsumtionen. Den registrerade delen omfattar all alkohol som säljs via de registrerade försäljningskanalerna Systembolaget, restauranger och livsmedelsbutiker.

Den oregistrerade delen består av:

- Alkohol som tas in i landet i samband med resor
- Hemtillverkning
- Köp av smuglad alkohol
- Köp via internet (Systembolagets försäljning online ingår dock i den registrerade försäljningen)

För att kartlägga den oregistrerade alkoholkonsumtionen genomförs frågeundersökningar riktade till ett representativt urval av befolkningen i åldrarna 17 till 84 år. Sedan årsskiftet 2019/2020 har alla som ingår i urvalet och har en mobiltelefon möjlighet att besvara enkäten via ett digitalt formulär, tillgängligt via en sms-länk. De som inte svarar på enkäten digitalt blir uppringda för en telefonintervju, precis som tidigare. Detta gäller även, av naturliga skäl, personer som endast har fast telefoni.

I denna rapport presenteras aktuella beräkningar av den totala alkoholanvändningen och de registrerade och oregistrerade delmängderna till och med 2023. I rapporten redovisas framför allt uppgifter för tioårsperioden 2014–2023, som är uppdelad i två delperioder. Den första delen sträcker sig från 2014 till och med 2019a och är baserad på den gamla metodiken. Den andra delen täcker åren 2019b till och med 2023 och bygger på den nya metodiken. Dessutom redovisas förändringar i användningen av de olika delmängderna under 2023 jämfört med året innan, det vill säga 2022. Användningen anges i, eller är baserad på, liter ren (100 %) alkohol per invånare 15 år och äldre.

Den totala alkoholkonsumtionen 2023

Sammanfattningsvis kan det konstateras att alkoholkonsumtionen minskade med 2,7 % under 2023 jämfört med 2022. Konsumtionen uppgick till 8,64 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under 2023. Jämfört med 2019 har konsumtionen minskat med 3,8 %.

Den registrerade försäljningen sjönk under 2023 jämfört med 2022. Minskningen var 1,7 %. Jämfört med 2019 har däremot den registrerade delen ökat med 4,1 %.

Den oregistrerade konsumtionen sjönk med 8,8 % under 2023 jämfört med 2022. Jämfört med 2019 har den oregistrerade delen minskat med 34,8 %. Både resandeförseln och köp av smugglad alkohol var lägre under 2023 jämfört med 2019.

Den registrerade andelen av den totala konsumtionen uppgick under 2023 till 86,1 %. Den oregistrerade andelen uppgick till 13,9 %, se tabell 1.

Tabell 1. Den totala konsumtionen i ren alkohol per invånare 15 år och äldre, samt andelarna registrerad och oregistrerad konsumtion åren 2019, 2022 och 2023.

	Förändring				
	2019	2022	2023	2019–2023	2022–2023
Totalt	8,98	8,88	8,64	-3,8 %	-2,7 %
Andelen registrerad	79,5 %	85,2 %	86,1 %	+6,6 procentenheter	+0,9 procentenheter
Andel oregistrerad	20,5 %	14,8 %	13,9 %	-6,6 procentenheter	-0,9 procentenheter

De registrerade delarna av konsumtionen

De registrerade delarna under 2023 jämfört med 2022

- Under 2023 uppgick den registrerade delen av konsumtionen till 7,44 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 1,7 % under 2023 jämfört med 2022.
- Både Systembolagets försäljning och försäljningen av folköl minskade. Försäljningen på restauranger ökade däremot något.
- Systembolagets försäljning minskade med 1,8 % och försäljningen av folköl med 7,9 % under 2023 jämfört med 2022. Restaurangförsäljningen ökade däremot med 1,5 %.
- Folkhälsomyndigheten har reviderat uppgifterna för restaurangförsäljningen år 2022. Revideringen innebär att försäljning på restauranger höjdes från 0,93 liter till 0,98 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre det året. Detta betyder att både den totala konsumtionen och den registrerade delen har höjts i motsvarande grad jämfört med tidigare publicerade uppgifter.

De registrerade delarna under 2023 jämfört med 2019

- Under 2023 var den registrerade konsumtionen 4,1 % större jämfört med 2019, baserat på liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre.
- Denna ökning berodde på att försäljningen på Systembolaget och restauranger steg. Jämfört med 2019 ökade Systembolaget sin försäljning med 4,6 % och restaurangerna ökade med 11,0 %.
- Under 2023 var däremot försäljningen av folköl 16,7 % lägre jämfört med 2019.

De oregistrerade delarna av konsumtionen

De oregistrerade delarna under 2023 jämfört med 2022

- Under 2023 uppgick den oregistrerade delen av konsumtionen till 1,20 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det är en minskning med 8,8 % jämfört med 2022.
- Samtliga oregistrerade delmängder utom köp av smugglat minskade.
- Resandeförseln minskade med 11,2 % och hemtillverkningen med 3,0 %. Internetköpen minskade med 17,9 % (Systembolagets försäljning online ingår dock i Systembolagets registrerade försäljning).
- Köp av smugglad alkohol ökade däremot med 2,8 % under 2023 jämfört med 2022.

De oregistrerade delarna under 2023 jämfört med 2019

- Konsumtionen av de oregistrerade delmängderna var 34,8 % lägre under 2023 jämfört med 2019.
- Den lägre nivån beror både på lägre resandeförseln och mindre köp av smugglad alkohol. Resandeförseln var 40,3 % lägre och köp av smugglad alkohol var 63,9 % lägre under 2023 jämfört med 2019.
- Både köp via internet och hemtillverkning ökade relativt kraftigt under perioden 2019–2023, men från låga nivåer.
- Köp via internet ökade med 45,8 % och hemtillverkning med 31,9 %.

De olika källornas andelar av den totala konsumtionen

De olika källornas andelar under 2023 jämfört med 2022

- Det skedde vissa förändringar i de olika källornas andelar av totalkonsumtionen under 2023 jämfört med 2022, se tabell 2.
- Systembolagets andel uppgick till 70,5 %. Det är en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med året före.
- Restaurangernas andel var 11,6 %, en ökning med 0,5 procentenheter jämfört med 2022.
- Folkölsförsäljningen uppgick till 4,0 %. Det är 0,2 procentenheter mindre jämfört med året innan.
- Resandeförselns andel var 7,2 %, en minskning med 0,7 procentenheter.
- Hemtillverkningens andel var 2,7 % under 2023. Det är på samma nivå som året innan.
- Köp av smuglad alkohol uppgick till 2,1 %, vilket är en ökning med 0,1 procentenheter.
- Andelen som bestod av köp via internet uppgick till 1,9 %, vilket var en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med 2022.

De olika källornas andelar, under 2023 jämfört med 2019

- Under denna fyra års period skedde relativt stora förändringar i de olika källornas andelar av den totala konsumtionen. Det gäller framför allt ökningen av försäljningen på Systembolaget samt minskningen i resandeförseln och köp av smuglad alkohol, se tabell 2.
- Under 2023 var Systembolagets andel 70,5 %. Det är en ökning med 5,7 procentenheter jämfört med 2019.
- Restaurangernas andel ökade från 10,0 % till 11,6 %.
- Resandeförselns andel uppgick under 2023 till 7,2 %, vilket är en minskning med 4,4 procentenheter.
- Andelen köp av smuglad alkohol var 2,1 % under 2023, vilket är en minskning med 3,6 procentenheter.
- Folkölets andel minskade samtidigt som andelarna hemtillverkat och köp via internet ökade under 2023 jämfört med 2019.

Tabell 2. De olika källornas andelar av den totala konsumtionen åren 2019, 2022 och 2023, samt förändringar i procentenheter.

Källa	Förändring i procentenheter				
	2019	2022	2023	2019–2023	2022–2023
Systembolaget	64,8 %	69,8 %	70,5 %	+5,7	+0,7
Restauranger	10,0 %	11,1 %	11,6 %	+1,5	+0,5
Folkölsförsäljning	4,7 %	4,3 %	4,0 %	-0,6	-0,2
Resandeförsel	11,6 %	7,9 %	7,2 %	-4,4	-0,7
Hemtillverkning	2,0 %	2,7 %	2,7 %	+0,7	0,0
Köp av smugglad alkohol	5,7 %	2,0 %	2,1 %	-3,6	+0,1
Köp via internet *	1,2 %	2,2 %	1,9 %	+0,6	-0,3

* Systembolagets försäljning online ingår inte

Förändringar i konsumtionen av olika dryckeskategorier

De olika dryckeskategoriernas andelar under 2023

- Under 2023 uppgick andelen vin till 43,7 % av den totala konsumtionen, följt av starköl med 31,6 % och spritdrycker med 18,4 %. Folköl stod för 4,0 % och cider för 2,2 %, se tabell 3.
- Förändringarna var små under 2023 jämfört med 2022. De största förändringarna var andelen sprit som ökade med 0,3 procentenheter.

De olika dryckeskategoriernas andelar under perioden 2019–2023

- Rangordningen av dryckeskategoriernas andelar var densamma under hela perioden 2019–2023. Vin konsumerades mest och cider minst, se tabell 3.
- Däremot skedde vissa förändringar av andelarnas storlekar under perioden 2019–2023. Andelen vin ökade med 1,4 procentenheter samtidigt som starköl minskade med 0,8 enheter och folköl minskade med 0,6. Förändringarna för övriga drycker var mindre, se tabell 3.

Tabell 3. De olika dryckeskategoriernas andelar av den totala konsumtionen 2019, 2022 och 2023, samt förändringar i procentenheter.

Dryck	Förändring i procentenheter				
	2019	2022	2023	2019–2023	2022–2023
Vin	42,3 %	43,7 %	43,7 %	+1,4	0,0
Starköl	32,5 %	31,8 %	31,6 %	-0,8	-0,1
Spritdrycker	18,6 %	18,1 %	18,4 %	-0,2	+0,3
Folköl	4,7 %	4,3 %	4,0 %	-0,6	-0,2
Cider	1,9 %	2,1 %	2,2 %	+0,3	+0,1

Dominerande drycker per anskaffningskälla under 2023

- Försäljningen av vin stod för 50,6 % av Systembolagets försäljning och starköl för 30,0 %, mätt i liter ren alkohol.
- Restaurangförsäljningen dominerades av starköl som stod för 56,8 % av försäljningen, följt av vin med 29,8 %.
- Sprit stod för 41,5 % av resandeförseln och starköl för 29,1 %.
- Vin var störst när det gäller hemtillverkningen med 44,4 % och starköl var störst när det gäller köp av smugglad alkohol med 43,4 %.
- Inom internethandeln var vin störst, med en andel på 47,3 %.

Norsk gränshandel i Sverige

Åren 2022 och 2023 beräknas den norska gränshandeln till 3,6 % respektive 3,5 % av Systembolagets försäljning mätt i ren alkohol. Det är en ökning jämfört med pandemiåren, men lägre än åren före pandemin. År 2023 var den norska gränshandeln 29 % lägre än under 2019, året före pandemin. Den norska gränshandeln i Sverige är dock betydligt mer omfattande än den danska och finska.

Utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands

I rapporten sammanfattas två tidigare studier där omfattningen av utländska besökares köp i Sverige, inklusive den norska gränshandeln, jämfördes med svenskars konsumtion utomlands.

Resultaten från dessa studier visar att skillnaden mellan utländska besökares köp i Sverige och svenskars konsumtion utomlands var mycket liten både under perioden 2017–2020 och under år 2022. Slutsatsen av dessa studier är att de i Monitormätningarna publicerade uppgifterna om den totala anskaffningen av alkohol i Sverige mycket väl kan användas som mått på svenskars totala konsumtion av alkohol oavsett var den äger rum.